

Gezondheidseffecten van nieuwe energiebronnen

- Biomassa
- Zonne-energie
- Windenergie

Ziektelast a.g.v. klimaatmaatregel

Tabel 6.1 Overzicht van de geschatte ziektelast door luchtverontreiniging, hinder door geluid, blootstelling aan stoffen in het binnenmilieu en andere effecten per type bron en maatregel.

Bron/maatregel	Ziektelast			
	Luchtverontreiniging	Geluid incl. LFG (laag frequent geluid)	Binnenmilieu	Overige
Windenergie	0	A/B	0	0
Zonne-energie	0	0/A	0	0
Vergroting capaciteit landelijk hoogspanningsnetwerk	0	0	0	0/A ¹ (EMV)
Elektrificatie d.m.v. (buurt)batterijen, e-voertuigen	0	0/A	0	0 ¹
Power-to-heat	0	0	0	0
Isolatie van gebouwen	0	0	0/A	0
Warmtepompen	0	0/A	0	0 ¹
Waterstof (grijs, blauw)	0/A	0	0	0
Waterstof (groen)	0	0	0	0
Biomassa: houtstook	B	0	A	A (geurhinder)
Biomassa: verbrandingsinstallaties < 15 MW	A/B	0/A	0	0/A
Biomassa: centrales > 15 MW inclusief bijmengen	A	0	0	0
Biobrandstoffen en biogas	A/B	0	0	0/A (Legionella)
Hergebruik van CO ₂	0	0	0	0
Opslag van CO ₂	0	0	0	0
Geothermie en Warmte Koude Opslag	0	0	0	0
Aquathermie	0	0	0	0
Getijden-energie	0	0	0	0
Blauwe energie	0	0	0	0

Geluid van windturbines

Luchtverontreiniging van biomassa

¹ De ziektelast die is toe te schrijven aan de maatregelen van bovenstaande

Windturbines en gezondheid

1. Akoestische factoren:

- Amplitude modulatie
(zwiepen/zoeven/stampen)

2. Niet-Akoestische factoren:

- Persoonlijke
- Contextuele
- Slagschaduw
- Schittering/reflectie

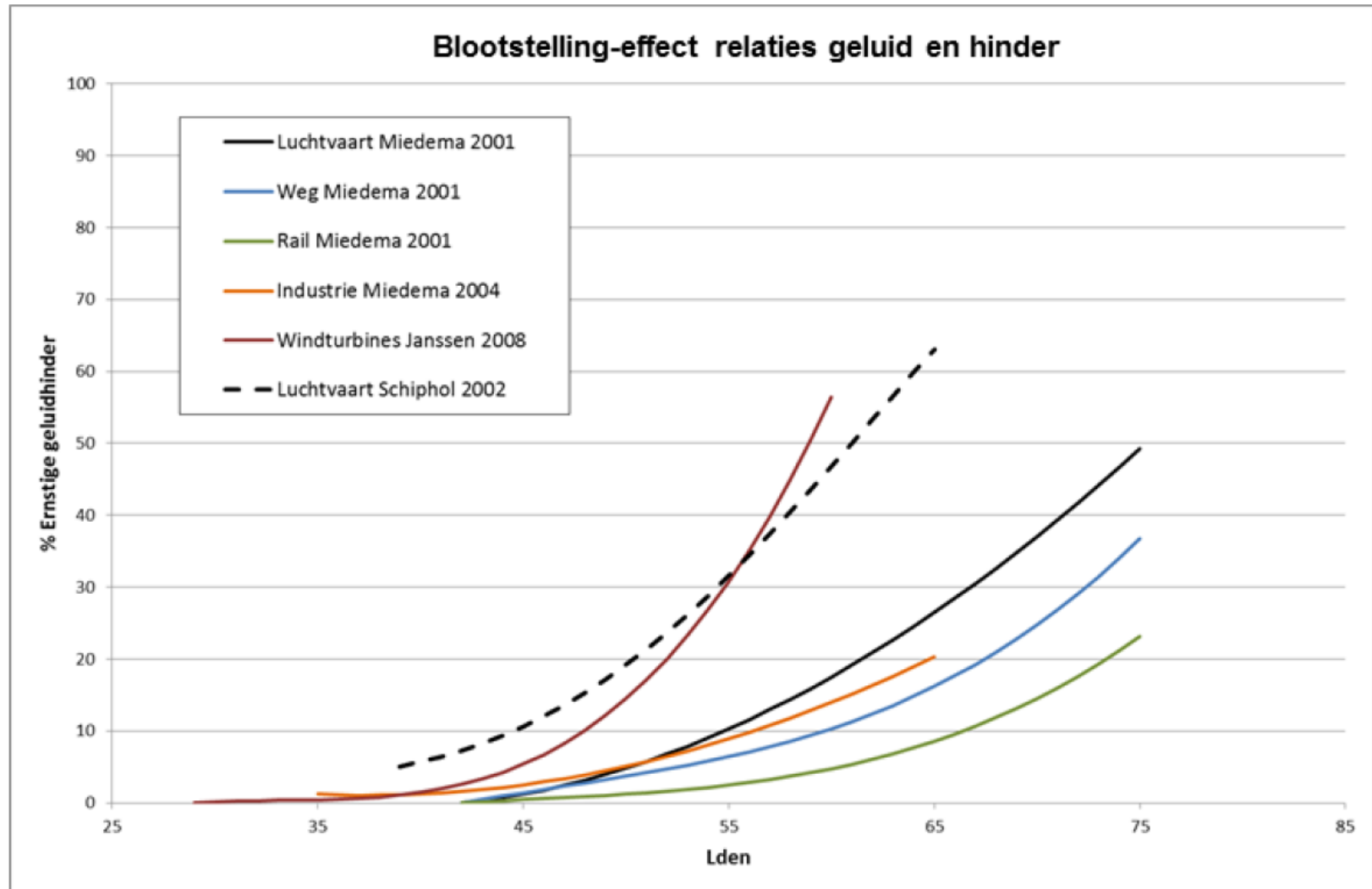

Akoestische factoren

Windturbines en gezondheid

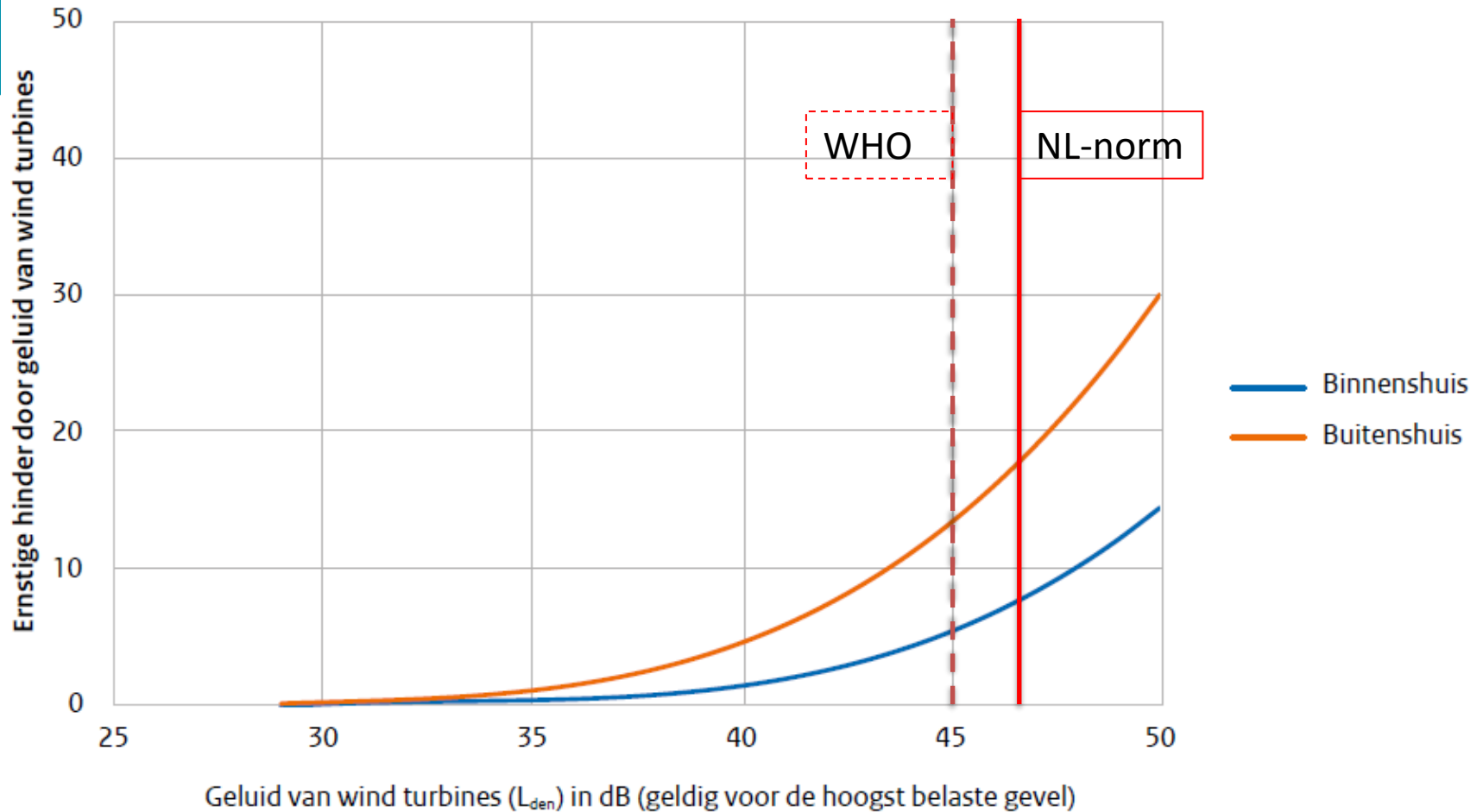
1. Bewezen relatie WT-geluid en hinder (vnl AM)
2. Windturbine geluid hinderlijker dan weg-of rail geluid (Janssen et al, 2011, Klaeboe 2016)
3. Verband zelf gerapporteerde slaapverstoring & hinder
4. Onvoldoende bewijs voor andere gezondheidseffecten (cardiovasculaire, diabetes, obesitas, cognitive en mentale)
5. WHO guidelines (L_{den} 45dB)
  - Geen advies voor nachtelijk geluid
  - Ernstig gehinderden bij 45 dB:10%

Dosis – effect relaties geluid

Figuur 3.4: Blootstelling-effect relaties in gebruik in Nederland

Dosis – effect relaties windturbine

Bron: [RIVM factsheet 2021](#)

Figuur 4. Relatie tussen geluid van windturbines L_{den} (op de gevel, buitenshuis) en het percentage ernstig gehinderden binnenshuis en buitenshuis door windturbines (Janssen et. al., 2008, overgenomen uit Welkers et. al., 2020).

Windturbines en gezondheid

1. Persoonlijke en contextuele factoren belangrijk.

- Geluidsgevoeligheid
- Houding t.a.v. windturbines
- Economisch belang

2. Bewezen relatie hinder en visuele aspecten

3. Geen bewijs dat lage frequenties (LFG) extra hinder opleveren

GGD-handreiking

Akoestische factoren:

- **Geluidsoverlast** zoveel mogelijk beperken
(WHO L_{den} 45 dB en indien mogelijk nog lager)

Niet akoestische factoren:

- **Visuele factoren**
  - Slagschaduw
  - landschappelijke inpassing
- **Participatie**
  - vroegtijdige inspraak van belanghebbenden
  - Eigenaarschap faciliteren
- **Monitoring en beheer**
  - Klachtensysteem
  - Maatregelen om hinder te beperken